

*І. О. Каширнікова,
аспірант, асистент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства,
Придніпровська державна академія будівництва та архітектури, м. Дніпропетровськ*

МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*I. Kashyrnikova,
postgraduate student, assistant of the department of accounting, economics and human resources
management of enterprise, Prydniprov'sk state academy of civil engineering and architecture*

THE METHODOICAL APPROACH TO THE MANAGEMENT OF THE INNOVATION POTENTIAL OF BUILDING ENTERPRISE

У статті розглянуто існуючі підходи до управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства, проаналізовано їх переваги та недоліки. На основі проведеного аналізу сформульовано власний підхід до управління інноваційним потенціалом як складної сукупності взаємопов'язаних елементів. У відповідності до запропонованого підходу, визначено мету та завдання управління інноваційним потенціалом. Здійснено систематизацію принципів управління інноваційним потенціалом підприємства з їх поділом на загальні та критеріальні. Розроблений методичний підхід спрямовано на забезпечення підвищення ефективності управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства.

The article reviews existing approaches to managing innovation potential of the construction company, analyzed their advantages and disadvantages. Based on the analysis formulated it's own approach to managing innovation potential as a complex set of interrelated elements. According to the proposed approach, determined goals and objectives of innovative potential. Systematized the principles of innovative potential of enterprise dividing in common and criterial. The methodical approach aimed at improving the efficiency of managing innovative potential of the construction company.

Ключові слова: зовнішні фактори, управління, аналіз, вагомість, інноваційний потенціал, будівельне підприємство.

Key words: external factors, management, analysis, validity, innovation potential, building enterprise.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Аналіз сучасного стану науково-технічної та інноваційної сфери в Україні свідчить про те, що за рівнем інноваційної активності, місцем високотехнологічної продукції в структурі виробництва та експорту, обсягів фінансування науки, розвитку інноваційної інфраструктури Україна значно відстає від розвинених країн [1]. У сучасних складних умовах оцінка впливу зовнішнього середовища набуває дедалі більшого значення, оскільки його стан і напрям розвитку певною мірою визначають інноваційні можливості підприємства [3]. Будівельні підприємства функціонують у складній економічній ситуації, обумовленій великою кількістю та динамічністю внутрішніх і зовнішніх факторів, які впливають на господарську діяльність будівельників. У такому середовищі недосконалість методів управління інноваційним потенціалом ставлять під загрозу і його результативність і подальше існування будівельного підприємства в цілому. Для ефективного виконання управлінських функцій необхідно розуміти дію зовнішніх сил та вживати заходи з нейтралізації їх негативної дії на управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Принципи та підходи до управління інноваційним потенціалом досліджувалися багатьма науковцями. Втім, недостатньо розглянутим залишається питання.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є на основі порівняльної характеристики існуючих підходів до управління інноваційним потенціалом розробити власний методичний підхід для будівельного підприємства із застосуванням критеріальних принципів.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для забезпечення ефективного формування та використання інноваційного потенціалу ним необхідно управляти. Сучасним поглядом на управління інноваційним потенціалом підприємства відповідають наступні підходи до практики управління: системний, ситуаційний, процесний.

Переваги та недоліки різних підходів до управління інноваційним потенціалом наведені в таблиці.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика підходів до управління інноваційним потенціалом підприємства

Підхід	Автори	Переваги	Недоліки
Процесний	Р. Леп, С. Фірсов, О. Шилов, С. Чеботар, Є. Чермошенцева	Розглядає управління як послідовність неперервних функцій. Враховує взаємозв'язки між функціями управління	Відсутнє ретельне дослідження об'єкта управління, його внутрішньої будови, структури, зв'язків між його елементами. Недостатньо уваги приділено вивченню впливу змін зовнішнього та внутрішнього середовища
Ситуаційний	І. Причепя, О. Бондар, Т. Тищенко, В. Глущенко	Враховує конкретний набір обставин, які найбільше впливають на об'єкт управління в конкретний момент часу. Намагається узгодити конкретні прийоми та концепції з конкретними ситуаціями для ефективного досягнення мети орієнтований на оперативне вирішення встановленої проблеми	Неможливість виділити всіх змінних, які діють на об'єкт управління, що призводить до викривленого сприйняття ситуації. Нестача об'єктивної та достовірної інформації спонукає до здогадок та припущень, що робить можливим прийняття хибних рішень
Системний	Т. Балабанова В. Калишенко, Л. Мартюшева, Т. Васильєва, С. Леонов, Я. Кривич	Розглядає об'єкт управління як складну відкриту систему, досліджує зв'язки між її структурними елементами, їх взаємний вплив. Декларує наявність взаємного впливу системою та зовнішнім середовищем. Не розділяє управлінські функції, розглядаючи їх як єдине ціле	Не дозволяє визначити, які з елементів системи є найбільш важливими. Не визначає основні змінні, що впливають на управління; як зовнішнє середовище впливає на результати управління

Розглянувши порівняльну характеристику різних підходів до управління інноваційним потенціалом, ми вважаємо найбільш прийнятним для використання системний підхід, але з певним його доповненням, а саме: нами на основі системного сформульовано підхід до управління інноваційним потенціалом як до складної сукупності взаємопов'язаних елементів, що забезпечують органічне поєднання ресурсної та результативної складової управління інноваційним потенціалом та готовність до їх використання під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників шляхом реалізації системи злагоджених дій по стимулюванню розробки та впровадження інновацій для досягнення інноваційних цілей підприємства.

Даний підхід передбачає певну послідовність дій, поєднаних в етапи (рис. 1).

Як видно з рисунка 1, послідовність процесу управління інноваційним потенціалом розпочинається з підготовчого етапу, в рамках якого, перш за все, визначається мета та завдання управління інноваційним потенціалом. На нашу думку, мета управління інноваційним потенціалом може бути сформульована наступним чином: забезпечення формування та ефективного використання інноваційного потенціалу підприємства.

Мета управління інноваційним потенціалом підприємства має реалізовуватися шляхом виконання поставлених завдань, адже вони є конкретизацією у просторі і часі змісту мети управління для окремих структурних підрозділів, виконавців відповідно до їх функціонального призначення.

У відповідності до запропонованого нами підходу, завданнями управління інноваційним потенціалом підприємства є:

— оцінювання формування та використання інноваційного потенціалу підприємства, тобто його ресурсної та результативної складових;

— забезпечення ефективного формування та використання інноваційного потенціалу;
— розробка рекомендацій щодо вдосконалення процесу управління інноваційним потенціалом.

Після визначення мети та завдань управління інноваційним потенціалом визначаються принципи, яким

Рис. 1. Послідовність процесу управління інноваційним потенціалом підприємства

Рис. 2. Систематизація принципів управління інноваційним потенціалом підприємства

Джерело: розроблено автором.

повинно підпорядковуватися управління інноваційним потенціалом підприємства, тобто загальноприйняті правила поведінки підприємства, які воно має визначити для себе і в подальшому застосовувати з метою ефективного формування та використання інноваційного потенціалу.

Принципи управління інноваційним потенціалом досліджувалися багатьма науковцями. Зважаючи на те, що ми розглядаємо управління інноваційним потенціалом як систему, на нашу думку, слід зупинитися на вивченні принципів управління, запропонованих тими науковцями, що також дотримуються системного підходу до управління інноваційним потенціалом підприємства. Такими науковцями є І. Радзівіло, Т. Васильєва, С. Леонов, Я. Кривич, О. Сумець.

І. Радзівіло, зазначає, що система управління інноваційним потенціалом підприємства повинна відповідати принципам цілеспрямованості, ефективності, комплексності, наукової обґрунтованості, гнучкості, адаптивності, систематичності, своєчасності та безперервності.

Т. Васильєва, С. Леонов, Я. Кривич серед принципів управління інноваційним потенціалом наводять принципи системності, перспективності, прогресивності, співвідношення, реальності, обмеженості та взаємозамінності ресурсів, цільової направленості використання інноваційного потенціалу, адаптивності, динамічності, здатності інноваційного потенціалу до розвитку.

У своїй роботі Я. Кривич вносить власні пропозиції щодо основних принципів, на основі яких здійснюється побудова управління інноваційним потенціалом підприємства. До таких принципів відносять перспективність, прогресивність, реальність, релевантність, системність, адаптація, "розумна крайність" ринкових позицій та "розумна орієнтація" на потреби клієнта.

О. Сумець, розглядаючи принципи формування управління процесами інноваційного розвитку, наводить серед них принципи системності, комплексності, орієнтації на інноваційний шлях розвитку, балансу інтересів суб'єктів інноваційного розвитку, "розумної орієнтації" на забезпечення запитів споживачів, підтримка рівноваги між споживанням та виробництвом природних ресурсів, альтернативні варіанти розвитку, виправданого ризику, гнучкого реагування та "розумної" крайності ринкових позицій.

Існує ще безліч поглядів на принципи управління підприємством взагалі та інноваційним потенціалом зокрема. Нами було здійснено систематизацію принципів управління інноваційним потенціалом підприємства з їх поділом на загальні та критеріальні, яку наочно зображено на рисунку 2.

Систематизувавши погляди науковців до принципів управління інноваційним потенціалом, ми вбачаємо за

належне серед загальних принципів, до яких належать принципи цілеспрямованості, правової регламентації, наукової обґрунтованості, єдності науки та практики, балансу інтересів, динамічності, адаптивності, планованості та системності виокремити останній принцип як базовий.

Принципу системності підпорядковуються: принцип цілісності (залежність кожного елемента, властивостей і відносин управління інноваційним потенціалом від його місця та функцій усередині цілого); принцип структурності (можливість опису системи управління інноваційним потенціалом через визначення її структури); принцип відкритості (взаємозалежність системи управління інноваційним потенціалом і зовнішнього середовища); принцип ієрархічності (чітко встановлена підпорядкованість

елементів системи управління інноваційним потенціалом підприємства один одному); принцип синергії (неможливість зведення властивостей системи управління інноваційним потенціалом до суми властивостей її складових); принцип комплексності (взаємообумовлений та пропорційний взаємоузгоджений розвиток системи управління інноваційним потенціалом як єдиного потенціалу, який забезпечує зв'язок усіх підсистем і елементів); принцип взаємозамінності (можливість компенсування, до певної межі, недостатнього розвитку однієї складової інноваційного потенціалу випереджаючим розвитком інших складових); принцип взаємозалежності (наявність тісного взаємозв'язку між складовими інноваційного потенціалу підприємства та системи управління ним).

Окремо нами виділено критеріальні принципи управління інноваційним потенціалом, до складу яких відносимо:

- 1) принцип достатності (в ході управління інноваційним потенціалом підприємства має досягатися баланс між наявними ресурсами та цілями, які воно переслідує при здійсненні інноваційної діяльності);
- 2) принцип затребуваності (процес управління має спрямовуватися на дослідження потреб споживачів та пошук шляхів досягнення максимального їх задоволення);
- 3) принцип прогресивності та унікальності (вивчення та практичне застосування прогресивних методів управління, впровадження досвіду провідних підприємств, інноваційна спрямованість виробництва);
- 4) принцип націленості на розвиток (управління інноваційним потенціалом має спрямовуватись не лише на його збереження та ефективне використання, а й на його примноження);
- 5) принцип зваженості рішень (у ході управління мають розглядатися декілька альтернативних варіантів рішень та надаватися їх оцінка з точки зору можливого результату від їх впровадження та ризикованості їх прийняття);
- 6) принцип своєчасності (управління інноваційним потенціалом потребують оперативного реагування суб'єктом управління на зміни інформації про функціонування об'єкта управління);
- 7) принцип швидкості реалізації (управління інноваційним потенціалом має забезпечувати швидкість впровадження інновацій та отримання віддачі від їх впровадження);
- 8) орієнтація на якість та екологічність (впровадження інновацій не повинно призводити до погіршення якості продукції та її екологічності);
- 9) принцип прозорості (управління інноваційним потенціалом має бути зрозумілим, послідовним та дієвим).

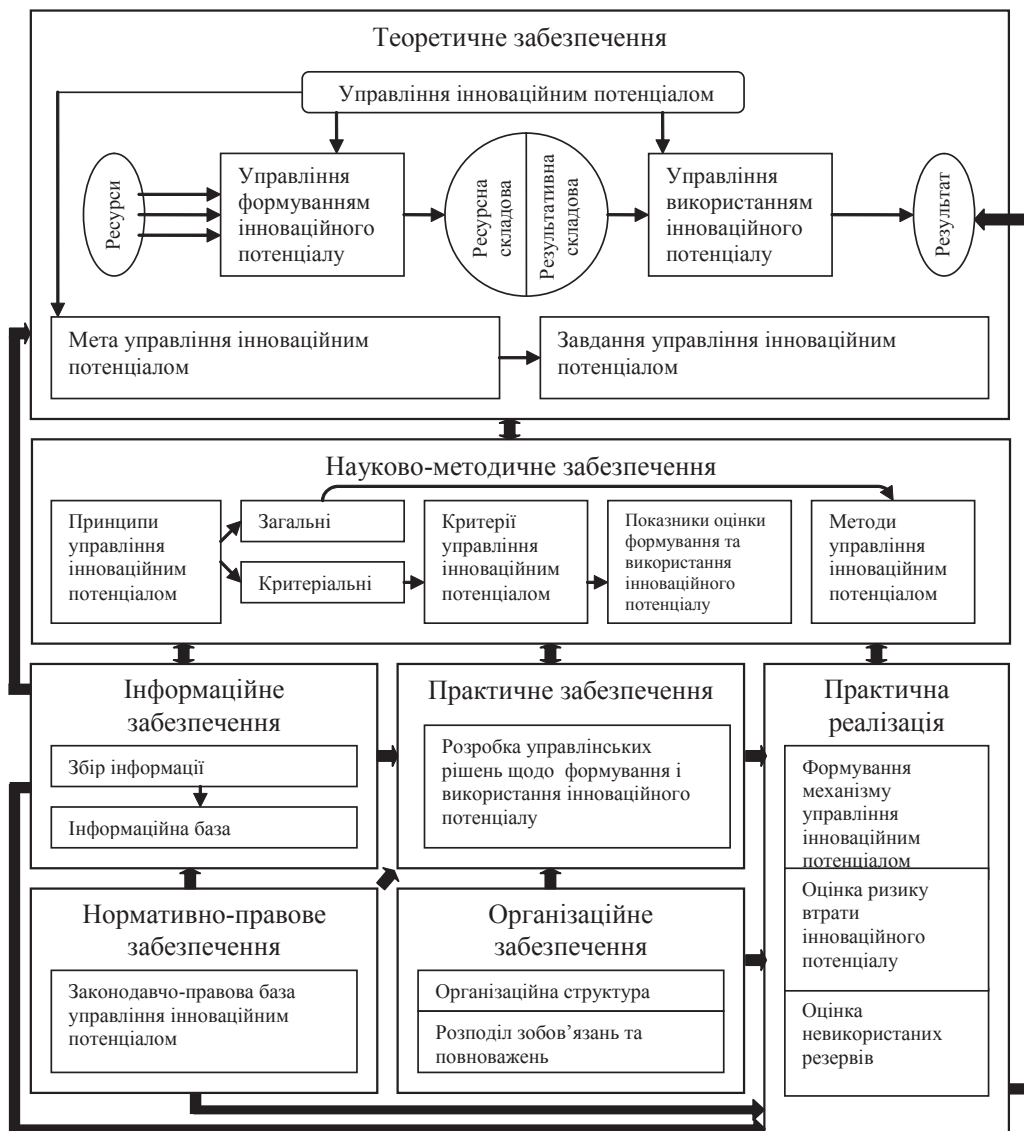

Рис. 3. Методичний підхід до управління інноваційним потенціалом

Базуючись на критеріальних принципах управління інноваційним потенціалом, визначаються критерії його оцінки та встановлюються показники, що їх розкривають.

Що стосується показників оцінки інноваційного потенціалу підприємства, то вони мають відповідати встановленим критеріям та, водночас, розподіляються на показники, що характеризують формування інноваційного потенціалу, та показники, що характеризують його використання з позиції оцінки ресурсних та результативних показників.

Крім того, на підготовчому етапі послідовності відбувається збір інформації, необхідної для управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства.

Діагностичний етап передбачає здійснення діагностики інноваційного потенціалу, а саме оцінку його формування та використання. Оцінивши формування та використання інноваційного потенціалу (тобто його ресурсну та результативну складову) можна дати оцінку процесу управління інноваційним потенціалом в цілому.

На наступному етапі відбувається визначення елементів механізму управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства та його формування.

Етап планування передбачає, в першу чергу, визначення детермінантів по ресурсній та результативній складовим інноваційного потенціалу будівельного

підприємства. Після того, як такі детермінанти будуть визначені, відбувається обґрунтування спрямованості впливу детермінантів по ресурсній складовій на результативну складову інноваційного потенціалу будівельного підприємства. Таке обґрунтування потребує застосування методів економіко-математичного моделювання. Крім того, з врахуванням виявленого впливу детермінантів по ресурсній складовій на результативну складову інноваційного потенціалу будівельного підприємства, встановлюються планові показники формування та використання інноваційного потенціалу.

Організаційно-мотиваційний етап послідовності процесу управління інноваційним потенціалом передбачає здійснення вибору інструментів і важелів впливу на формування і використання інноваційного потенціалу. А також стимулювання працівників до його ефективного формування і використання.

Контрольний етап передбачає здійснення спостереження і перевірки процесу формування і використання потенціалу, визначення відхилень поточних значень показників формування і використання інноваційного потенціалу від їх планових значень.

На етапі прогнозування, перш за все визначаються фактори ризику втрати інноваційного потенціалу та здійснюється їхня оцінка. З врахуванням результатів такої оцінки визначаються прогнозні значення показників оцінки управління інноваційним потенціалом, виявляються невикористані резерви формування та вико-

ристання інноваційного потенціалу та визначаються можливості використання виявлених резервів.

Методичний підхід до управління інноваційним потенціалом представлено на рисунку 3.

Як видно з рисунку, запропонований методичний підхід включає блоки теоретичного, науково-методичного, інформаційного, нормативно-правового, організаційного та практичного забезпечення, а також блок практичної реалізації управління.

Теоретичне забезпечення управління інноваційним потенціалом включає:

- управління формуванням та управління використанням інноваційного потенціалу;

- мету управління інноваційним потенціалом;

- завдання управління інноваційним потенціалом.

Науково-методичне забезпечення управління інноваційним потенціалом включає:

- принципи управління інноваційним потенціалом (загальні та критеріальні);

- критерії управління інноваційним потенціалом;

- показники оцінки формування та використання інноваційного потенціалу;

- методи управління інноваційним потенціалом.

Сьогодні існує багато методів управління, які дозволяють розв'язувати питання, пов'язані з забезпеченням ефективного формування та використання інноваційного потенціалу підприємства.

Згідно з нашим підходом, в якості методів управління інноваційним потенціалом можуть бути використані як економічні, адміністративні, так і соціально-психологічні методи.

Економічні методи управління передбачають цілеспрямований вплив на формування та використання інноваційного потенціалу підприємств. Стимулятори та дестимулятори, що лежать в основі економічних методів, визначаються на основі експертного опитування, методів статистичного моделювання, методів PEST-аналізу.

Адміністративні методи використовуються для впливу на процес та структуру управління інноваційним потенціалом. Ці методи забезпечують чіткий розподіл обов'язків в апараті управління щодо управління ресурсною та результативною складовими інноваційного потенціалу. Прийняття управлінських рішень згідно з цими методами здійснюється на основі існуючої нормативно-правової бази.

Соціально-психологічні методи управління включають виявлення проблем і напрямів впливу з метою гармонізації взаємовідносин працівників в процесі управління інноваційним потенціалом підприємства.

Інформаційне забезпечення управління інноваційним потенціалом передбачає:

- здійснення збору інформації про формування та використання інноваційного потенціалу підприємства;

- формування інформаційної бази для оцінки та управління інноваційним потенціалом підприємства.

Інформаційне забезпечення здійснюється шляхом використання сучасних методів пошуку, збирання та обробки якісної та кількісної інформації, а саме: описового метода, багатовимірних таблиць, багатовимірної регресії, факторного аналізу, дисперсійного аналізу тощо.

Специфіка інформаційного забезпечення полягає в тому, що в ході його здійснення не створюється нова, а збирається, обробляється і представляється вже наявна інформація в зручній для споживача формі. А весь процес підготовки інформації спрямований на створення інформаційних ресурсів, під якими, в самому вузькому розумінні, ми бачимо сукупність документів і масивів документів, баз даних інформаційних ресурсів. Саме інформаційні ресурси є тим необхідним компонентом, з якого, за допомогою інформаційних засобів, споживач може одержувати необхідну інформацію. Формування інформаційних ресурсів управління інновацій-

ним потенціалом є надзвичайно важливим, тому що вони багато в чому визначають ефективність інформаційного забезпечення управління в цій сфері.

Інформаційне забезпечення управління інноваційним потенціалом в підприємстві пропонується здійснювати за трьома етапами: 1) забезпечення інформаційної підтримки процесів формування та використання інноваційного потенціалу; 2) відслідковування інформації про зміну вибраних критеріїв та показників за конкретні часові проміжки; 3) формування контрольної інформації на запланованих оціночних етапах та надання її керівництву для прийняття управлінських рішень щодо необхідних коригувань управління формуванням та використанням інноваційного потенціалу [8].

Нормативно-правове забезпечення управління інноваційним потенціалом представлено законодавчо-правовою базою управління інноваційним потенціалом підприємства. Наразі в Україні не існує нормативно-правових актів, що регламентували б управління інноваційним потенціалом підприємства, тому при його здійсненні слід керуватися законами, що регулюють інноваційну, наукову і науково-технічну діяльність.

Інноваційна діяльність підприємств різних галузей та сфер господарювання, перш за все, регламентується Законом України "Про інноваційну діяльність", де представлені термінологія та основні аспекти державного регулювання в сфері інноваційної діяльності, охарактеризовано правовий режим інноваційних проектів, продуктів, інноваційних підприємств та методологію їх державної реєстрації, а також особливості фінансової підтримки та міжнародного співробітництва в сфері інноваційної діяльності.

У Законі України "Про наукову і науково-технічну діяльність" визначаються організаційні, правові та фінансові засади функціонування та розвитку науково-технологічної сфери України [6].

Крім зазначених вище законів, слід відзначити Закон України "Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні", який створює правову базу для концентрації ресурсів держави на провідних напрямках науково-технологічного оновлення виробництва, забезпечення вітчизняного ринку конкурентною, наукомісткою продукцією та виходу з нею на світовий ринок [9].

Організаційне забезпечення управління інноваційним потенціалом передбачає:

- формування сприятливої організаційної структури;

- здійснення розподілу зобов'язань та повноважень за функціями управління.

Управління інноваційним потенціалом підприємства вимагає створення гнучких і динамічних структур, доповнених неформальними зв'язками. Великого поширення набули "змішані" організаційні форми, що складаються з декількох видів організаційних структур управління. Саме використання таких організаційних форм дозволяє враховувати всі особливості організації залежно від її цілей і ресурсного забезпечення.

Структура управління являє собою співвідношення окремих підрозділів у відповідності до закріпленої в організаційних документах ієрархії. На нашу думку, організаційне забезпечення управління інноваційним потенціалом підприємств вимагає встановлення ієрархії відповідальності в процесі виникнення проблем, планування результатів і проміжних показників для виявлення взаємозв'язків між ними, встановлення ієрархії прийняття управлінських рішень.

Основа організаційного забезпечення управління інноваційним потенціалом складає делегування повноважень, яке представляє собою процес розподілу обов'язків, завдань та відповідальності щодо управління формуванням та управління використанням інноваційного потенціалу. Саме на основі делегування повноважень здійснюється визначення складу, ієрархії підпорядкування і чисельності окремих ланок управління [4].

Що стосується практичного забезпечення управління інноваційним потенціалом, то воно передбачає здійснення оцінки управління інноваційним потенціалом за складовими та в цілому. Оцінка за складовими здійснюється на основі визначеної системи показників ресурсної та результативної складових управління інноваційного потенціалу. Щодо загальної оцінки управління інноваційним потенціалом, то вона дається на основі комплексного показника ефективності, що розраховується як співвідношення між індексами зміни бальних оцінок результативної та ресурсної його складових.

Слід зазначити, що на основі комплексного показника робляться висновки про ефективність управління інноваційним потенціалом (якщо комплексний показник більше 1) або про неефективне управління інноваційним потенціалом (якщо комплексний показник менше за 1).

На основі результатів оцінки управління інноваційним потенціалом, а також розподілу зобов'язань та повноважень за функціями управління в рамках практичної реалізації механізму управління інноваційним потенціалом здійснюється планування цільових ресурсних та результативних показників, досягнення яких стає можливим завдяки належній мотивації. За допомогою контролю за досягнутим рівнем показників відбувається організація змін у формуванні та використанні інноваційного потенціалу.

Практична реалізація стає можливою за допомогою інструментів та важелів впливу на інноваційний потенціал. При цьому обов'язковим є встановлення загрози втрати інноваційного потенціалу, визначення та реалізація внутрішніх резервів (невикористаних можливостей) підвищення ефективності управління на основі оцінки ресурсних та результативних показників.

Отже, запропонований підхід до управління інноваційним потенціалом підприємства базується на побудові об'єднаних в єдине ціле структурно впорядкованих забезпечення управління та його практичної реалізації, що спрямовані на забезпечення підвищення ефективності управління інноваційним потенціалом.

ВИСНОВКИ

Формування ефективного управління інноваційними процесами на будівельних підприємствах, його зміцнення, розгортання слід починати з проведення оцінки впливу факторів зовнішнього середовища на результативність управлінської діяльності по формуванню і використанню інноваційного потенціалу будівельного підприємства. Встановлено, що на сьогодні позитивні результати управління можуть знижуватися під впливом факторів зовнішнього середовища.

Перспективи подальших досліджень стосуються моделювання показника управління інноваційним потенціалом будівельного підприємства з метою встановлення його прогнозного рівня з врахуванням адаптації до впливу зовнішнього середовища та розробці на цій основі ефективних заходів щодо підвищення рівня інноваційності будівельного підприємства.

Література:

1. Ганущак Л.М. Оцінка інноваційного потенціалу та ефективність його реалізації на підприємствах / Л.М. Ганущак // Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи їх розв'язання: кол. моногр. / За наук. ред. д.е.н., проф. М.М. Єрмошенка. — К.: Національна академія управління, 2008. — Розд. 2.6. — С. 162—165.
2. Гончарова Н. П. Технологія формування інноваційного потенціалу підприємств / Н. П. Гончарова // Сучасні проблеми розвитку національної економіки і шляхи її розв'язання: кол. моногр. / За наук. ред. д. е. н., проф. М.М. Єрмошенка. — К.: Національна академія управління, 2008. — Розд. 2.1. — С. 128—136.
3. Мартюшева Л.С. Інноваційний потенціал підприємства як об'єкт економічного дослідження / Л.С. Мартюшева, В.О. Калишева // Фінанси підприємств. — 2002. — № 10. — С. 61—66.

4. Жихор О.Б. Оцінка ефективності інноваційних проектів підприємства: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.06.01 "Економіка, організація та управління підприємствами" / О.Б. Жихор. — Харків, 2002. — 18 с.

5. Костевко В. І. Методологічні питання оцінювання ефективності інноваційної діяльності підприємства / В.І. Костевко // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. — 2011. — № 698. — С. 66—73.

6. Лященко О.В. Проблеми оцінки ефективності використання інноваційного потенціалу підприємства / О.В. Лященко // Економічний вісник Донбасу. — № 2 (20). — 2010. — С. 176—180.

7. Маслак О.І., Квятковська Л.А. Система оцінки показників інноваційного потенціалу промислового підприємства / О.І. Маслак, Л.А. Квятковська // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=298>

8. Новак О.В. Напрямки формування інноваційного потенціалу у будівництві / О.В. Новак // Теорія і практика економіки и підприємництва: VII Міждунар. науч.-практ. конф., 11—13 мая 2010 г.: тезиси докл. — Симферополь, 2010. — С. 112—113.

9. Суркова Ю.О. Проблеми реалізації інноваційної моделі розвитку у вітчизняному будівельному комплексі / Ю.О. Суркова // Фінанси України. — 2008. — № 6. — С. 99—110.

References:

1. Hanuschak, L. M. (2008), "Evaluation of innovative capacity and efficiency of its implementation in enterprises", *Suchasni problemy rozvytku natsional'noi ekonomiky i shliakhy ikh rozv'iazannia* [Modern problems of the national economy and their solutions], *Natsional'na akademiia upravlinnia*, Kyiv, Ukraine, pp. 162—165.
2. Honcharova, N. P. (2008), "The technology create innovative potential of enterprises", *Suchasni problemy rozvytku natsional'noi ekonomiky i shliakhy ii rozv'iazannia* [Modern problems of the national economy and their solutions], *Natsional'na akademiia upravlinnia*, Kyiv, Ukraine, pp. 128—136.
3. Martiusheva, L.S. and Kalysheva, V.O. (2002), "Modern problems of the national economy and ways of solving", *Finansy pidpryemstv*, vol. 10, pp. 61—66.
4. Zhykhor, O.B. (2002), "The innovative potential of the enterprise as an object of economic research Evaluating the effectiveness of innovation enterprises", Ph.D. Thesis, Economy, Kharkiv, Ukraine.
5. Kostevko, V. I. (2011), "Methodological issues evaluating the effectiveness of innovation enterprises", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'viv's'ka politekhnika"*. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 698, pp. 66—73.
6. Liaschenko, O.V. (2010), "Problems of evaluating the effectiveness of the use of innovative potential of enterprise", *Ekonomichnyj visnyk Donbasu* № 2 (20), S. 176—180.
7. Maslak, O.I. and Kviatkov's'ka, L.A. (2010), "System performance evaluation of innovative potential of industrial enterprises", *Elektronne naukove fakhove vydannia "Efektivna ekonomika"*, vol.9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=298> (Accessed 10 April 2016).
8. Novak, O.V. (2010), "Directions formation of innovative potential in building", *Teoriya y praktyka ekonomiky y predprynimatel'stva: VII mezhdunar. nauch.-prakt. konf.* [Theory and Practice of Economics and Business: the VII Intern. scientific-practical. Conf.], *Symferopol*, Ukraine, 11—13 may, pp. 112—113.
9. Surkova, Yu.O. (2008), "Problems of innovative development model in the domestic construction industry", *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 99—110.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2016 р.